

## บทที่ ๓

### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยในด้านการนำหลักภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามงานวิจัย ผู้วิจัยจึงได้วางหัวข้อวิจัยไว้ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งจะทำให้การศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการมีภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส โดยมีขอบเขตวิจัยดังนี้

๓.๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักภาวะผู้นำ และทฤษฎีทางตะวันตก ใน ๒ ด้าน

๓.๑.๒ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ พระภิกษุในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๙๕ รูป โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นพระภิกษุจำนวน ๑๙๔ รูป โดยใช้ตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Stratified Sampling)

๓.๑.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ในเขตคณะสงฆ์อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ๗ ตำบล คือ ตำบลตากฟ้า ตำบลสุขสำราญ ตำบลลำพยนต์ ตำบลอุดมธัญญา เขต ๑ ตำบลอุดมธัญญา เขต ๒ ตำบลพุนกยูง และตำบลหนองพิกุล-เขาชายธง

#### ๓.๑.๔ ระยะเวลาในการทำวิจัย

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมระยะเวลาในการทำวิจัย ๖ เดือน

<sup>๑</sup> สำนักงานเจ้าคณะอำเภอตากฟ้า, บัญชีสำรวจพระภิกษุ-สามเณร และศิษย์วัด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔, (จังหวัดนครสวรรค์ : สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอตากฟ้า วัดถ้ำพรสวรรค์, ๒๕๕๔).

<sup>๒</sup> ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : ปิสนิสนเทศแอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘ - ๔๙.

## ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่ พระภิกษุในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๓๙๕ รูป<sup>๓</sup>

### ๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการโดยใช้ตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๙๔ รูป โดยการใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

## ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ลักษณะและการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

### ๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาหลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือ

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัย ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับพระภิกษุที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างพระภิกษุที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

### ๓.๓.๒ ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ คือ

<sup>๓</sup> สำนักงานเจ้าคณะอำเภอตากฟ้า, บัญชีสำรวจพระภิกษุ-สามเณร และศิษย์วัด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔, (จังหวัดนครสวรรค์ : สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอตากฟ้า วัดถ้ำพรสวรรค์, ๒๕๕๔).

**ตอนที่ ๑** ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน ๗ ข้อ ได้แก่ ๑. อายุ, ๒. พรรษา, ๓. ตำแหน่งพระสังฆาธิการ, ๔. วุฒิการศึกษาสายสามัญ, ๕. วุฒิการศึกษาแผนกธรรม, ๖. วุฒิการศึกษาแผนกบาลี, ๗. ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พระสังฆาธิการ

**ตอนที่ ๒** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสัปปริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารวัดในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ว่ามีความรู้ความเข้าใจต่อหลักธรรม คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ความเป็นผู้รู้จักผล ความเป็นผู้รู้จักตน ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ความเป็นผู้รู้จักกาล ความเป็นผู้รู้จักชุมชนและความเป็นผู้รู้จักบุคคล มีมากน้อยเพียงใด โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) กำหนดตัวเลือกไว้ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน ๒๘ ข้อ

**ตอนที่ ๓** เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข เกี่ยวกับการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเป็นผู้นำของเจ้าอาวาสตามหลักสัปปริสธรรม ๗

### ๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่านประกอบด้วย

๑. พระครูสิริศิริรักษ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. นางสาวอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๔. นางสาวพุลลาภ จันทรเฉลิม อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๕. นายกิตต์ รัตมี อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๕ ถึง ๑.๐ มีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๕ จึงปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับพระภิกษุที่อยู่นอกพื้นที่อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha cortticient)<sup>๔</sup> ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๐๙

๔. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

### ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำตามหลักสัปบุริธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงพระครูนิปูณธรรมโกศล เจ้าคณะอำเภอตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อความสะดวกเกี่ยวกับการเก็บและรวบรวมข้อมูล

๒. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้นำไปส่งและรับข้อมูลด้วยตนเอง

### ๓.๕ การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การจัดทำข้อมูล

๑.๑ ตรวจสอบเพื่อเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไว้ทำการวิเคราะห์ ซึ่งได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ทั้งหมด ๑๙๔ ฉบับ

๑.๒ ให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ ๒ ตามเกณฑ์ ดังนี้

|            |                      |
|------------|----------------------|
| มากที่สุด  | มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน |
| มาก        | มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน |
| ปานกลาง    | มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน |
| น้อย       | มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน |
| น้อยที่สุด | มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน |

๒. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ หาค่าร้อยละของตัวแปรสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

<sup>๔</sup> Cronbach, Lee J. Essentials of psychological testing, 4 th ed, (New York Harper-Row, 1971):p.67

๓.๒ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม แปลความหมายของการวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้<sup>๕</sup>

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง น้อยที่สุด

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นแบบพรรณนาความ

๔ . สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนา ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอดงพญา จังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (frequency) , ค่าร้อยละ (percenta), ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

๕ สถิติอ้างอิง (Inference Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของเจ้าอาวาสในอำเภอดงพญา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่า ที (t- test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และทดสอบค่า เอฟ (F- Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ (Least Significant Difference : LSD)

---

<sup>๕</sup> ประคอง กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๕๘.